

Grote verschillen in minimaregelingen tussen gemeenten niet uitlegbaar en al helemaal niet verdedigbaar

---

*De belangrijkste bevindingen uit ons onderzoek naar minimaregelingen
en concrete tips om meteen aan de slag te gaan*

Als sociaal-democraten willen we bestaanszekerheid voor iedereen. We staan voor aan fatsoenlijke en solidaire samenleving, met een fatsoenlijk inkomen waar je op kunt rekenen en een vangnet als het even tegenzit. Een samenleving waarin iedereen volwaardig mee kan doen. Dagelijks strijden we daarvoor en dat is nodig, want het is geen vanzelfsprekendheid. Door jarenlang landelijk neoliberal beleid en de gierende inflatie van dit moment, staat de bestaanszekerheid van heel veel Nederlanders onder druk. Ongeveer één miljoen mensen in Nederland leven in armoede.

Sinds 2015 is de toekenning van inkomensondersteunende maatregelen volledig bij de gemeenten terechtgekomen. Met een beperkte beleidsvrijheid en zonder voldoende budget. Reden voor het Centrum voor Lokaal Bestuur om de (uitvoering van) inkomensondersteunende maatregelen grondig te bekijken én te onderzoeken hoe het beter kan.

Hoe kan jij als lokale PvdA'er zorgen voor sociaal-democratisch minimabeleid en zo de bestaanszekerheid van de inwoners in jouw gemeente vergroten? Op de volgende pagina's volgt een samenvatting van ons onderzoek naar minimaregelingen en geven we je tips mee om ervoor te zorgen dat de bestaanszekerheid van je inwoners ook in jouw gemeente hoog op de agenda komt te staan.

Weet waar je het over hebt

Het woord 'ruimhartig' wordt vaak gebruikt als het over minimaregelingen gaat. De wethouder zegt trots dat het beleid van de gemeente ruimhartig is, dus hoeft er niets veranderd te worden. Maar wat dat vage begrip precies inhoudt, is onderbelicht en bovendien politiek gekleurd.

De VVD-wethouder vindt minimaregelingen die toegankelijk zijn voor inwoners met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm hartstikke ruimhartig, terwijl wij als PvdA'ers voor 130% gaan.

- 🌀 **Inwoners hebben niets aan ruimhartigheid die alleen met de mond beleden wordt. Neem dus niet zomaar aan dat jouw gemeente ruimhartig is.**
- 🌀 **Check of de vermeende ruimhartigheid klopt met de harde cijfers en informatie uit de lokale beleidsregels.**
- 🌀 **En toetst deze cijfers en beleidsregels altijd aan onze idealen.**

Paarse krokodil

Gemeenten hebben heel veel minimaregelingen en inkomensondersteunende maatregelen. Zo veel, dat inwoners en hulpverleners dreigen te verdwalen in een woud van regelingen en er situaties ontstaan, die lijken op die van de paarse krokodil in de reclame van een bepaalde grote verzekeringsmaatschappij. Dat is niet wat we willen. De gemeente moet er voor haar inwoners zijn en de regelingen moeten in dienst van hen staan. Met een paar kleine ingrepen zorg je daarvoor en maak je het leven van inwoners eenvoudiger.

- 🌀 **Zorg dat de gemeentelijke website up-to-date is en dat bij regelingen de voorwaarden duidelijk genoemd worden. 'Laag inkomen' en 'weinig vermogen' zijn rekbare begrippen. Noem daarom concrete bedragen en zorg dat inwoners fysiek én digitaal geholpen worden als ze er even niet uitkomen of twijfelen of ze voor een regeling in aanmerking komen.**
- 🌀 **Wordt een regeling uitgevoerd door een samenwerkingsverband of een gemeenschappelijke regeling? Verwijs dan niet alleen daar naartoe, maar plaats de informatie ook op de eigen website. Inwoners willen weten wat geldt voor hun gemeente, niet voor de dertien andere gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.**
- 🌀 **Aanvraagformulieren zijn niet alleen lang en ingewikkeld, maar moeten vaak voor elke regeling opnieuw worden ingevuld. Daardoor moeten inwoners telkens weer allerlei informatie aanleveren, die vervolgens door ambtenaren keer op keer getoetst moet worden. Maak één aanvraagformulier voor alle regelingen. Dat scheelt inwoners een hoop stress en tijd en ambtenaren veel werk.**

Niet-gebruik is onnodig en niet uit te leggen

Je kunt als gemeente nog zulke mooie regelingen optuigen, maar als ze niet gebruikt worden is dat een schande. Er blijft geld op de plank liggen, terwijl inwoners elk dubbeltje om moeten draaien. Met de energietoeslag werd 90% van de inwoners, die er recht op hadden, bereikt. Dat moet ook met andere regelingen lukken.

In sommige gemeenten leeft het idee 'als we maar genoeg regelingen hebben, dan komt het goed'. Nee dus. Door die redenatie is de mens ondergeschikt gemaakt aan de regeling. Keer dat om en stel de mens weer centraal. Alleen als je obstakels weg-neemt, kan je ervoor zorgen dat mensen wel gebruik maken van regelingen. Je erbij neerleggen, dat regelingen niet gebruikt worden, is niet alleen lui, het is gezien de bestaanszekerheids crisis ook buitengewoon onverstandig.

- 🌀 **Stel de vraag: wat hebben inwoners nodig om hun hoofd boven water te houden? Kijk bovendien niet alleen naar de inkomenskant, maar ook naar het totale lastenplaatje van een inwoner.**
- 🌀 **Niet-gebruik wordt door raadsleden met een andere politieke kleur als argument gebruikt om regelingen uit te kleden of af te schaffen: 'Zie je wel, men heeft er geen behoefte aan'. Dit soort argumenten zijn eenvoudig te pareren met: (1.) mensen weten de weg niet te vinden naar de gemeente, (2.) vinden het ingewikkeld en/of (3.) wantrouwen de overheid.**
- 🌀 **Tegelijkertijd wordt bij succesvolle regelingen geaccepteerd dat er wachtlijsten ontstaan als het budget op is. Voor PvdA'ers is dat onacceptabel. Inkomensondersteuning en miniregelingen zijn niet op. Wat wel op is, is het geld in de portemonnee van de inwoner.**

Samenhang in beleid

Binnen één gemeente zijn er voor verschillende regelingen vaak verschillende voorwaarden en doelgroepen. Dat is verwarrend. Het is vaak het gevolg van goedbedoelde voorstellen die door de tijd heen door raadsleden worden ingediend om beleid aan te passen of reparaties van wethouders. Het leidt echter wel tot willekeur en onsamenhangend beleid.

- 🌀 **Dien je een voorstel in voor een deelaspect bij het minimabeleid? Bedenk dan wat de samenhang is met andere regelingen of hoe je die kan behouden of verbeteren.**
- 🌀 **Voorkom als bestuurder een angstcultuur die gericht is op voorzichtigheid en risicomijding. Zorg dat er binnen het beleid ruimte is voor maatwerk. Vertrouw op de vakkennis van ambtenaren en geef rugdekking.**

Onaanvaardbare en onverdedigbare verschillen

De verschillen tussen gemeenten op het gebied van minima-regelingen en inkomensondersteunende maatregelen zijn groot. Té groot. Heb je in de ene gemeente recht op € 1100,- aan inkomensondersteunende maatregelen, even verderop in de buurgemeente is dat € 0,-. Het zijn verschillen die niet uit te leggen zijn aan inwoners en die zorgen voor rechtsongelijkheid tussen inwoners uit verschillende gemeenten.

Eén verklarende factor voor de grote verschillen is er niet. De financiële positie van de gemeente, eerdere overschrijdingen op deelbudgetten, wel of geen nadeel gemeente, een verkeerd beeld van de budgettaire gevolgen, mensbeelden, goedbedoelde

moties, samenstellingen van colleges, de omvang van de doelgroepen: het speelt allemaal een rol. Maar eigenlijk telt maar een ding, voor de inwoner kan dit niet anders overkomen dan als willekeur.

Die willekeur kun je lokaal maar gedeeltelijk oplossen. Met de aanbevelingen uit dit onderzoek kun je wel verbeteringen aanbrengen, het minimale loon voor inwoners wat eenvoudiger maken en de bestaanszekerheid vergroten. Structurele verbeteringen voor bestaanszekerheid – denk aan het verhogen van de bijstand en het minimumloon – moeten echter uit Den Haag komen.